

FOTBAL

SISTEMUL CU PATRU FUNDAŞI (I)

VIRGIL ECONOMU

Vicepreşedinte al Comisiei Orăşeneşti de fotbal Bucureşti

DESPRE JOCUL IN VARIANTA 4—2—4

Fotbalul, fiind un joc sportiv în permanentă evoluţie, a dat mereu naştere unor formule dintre cele mai variate, prin care se urmăreşte, în mod egal, creşterea eficienţei şi a calităţii jocului.

Cei 100 ani de existenţă a fotbalului organizat şi reglementat (1863—1963) cunosc, din acest punct de vedere, strădanii neîntrerupte pentru găsirea unor soluţii cît mai potrivite, cu ajutorul cărora atacul unei echipe să destrame dispozitivul defensiv al celei adverse şi să marcheze goluri.

De la jocul *la grămadă* (în devălmăşie) de la origine s-a ajuns, rînd pe rînd, la *dribling game*-ul altei perioade glorioase, la *aşezarea în gulă* (piramidă) şi apoi la plasamentul în W, ca şi la metoda purtînd acelaşi nume care a predominat multă vreme în fotbalul european.

Iată însă că în 1925 F.I.F.A., ţinînd să pună capăt vechii reguli a ofsaidului (care dispunea prezenţa obligatorie a trei apărători între atacanţii adverşi şi linia de poartă), a redus acest număr la doi. Drept consecinţă s-a început un întreg proces de încercări şi dibuiri pentru a frîna impetuozitatea obţinută de linia de atac şi limita avalanşa de puncte înscrise de faimoşii golgeteri de pe vremuri: W. R. Dean, de la Everton, cu un activ de 60 goluri în cursul unui campionat şi C. Campsell, de la Midlesborgh, cu 59 goluri.

Dar schimbarea regulii de ofsaid — considerată de unii specialişti din Occident, că ar fi instaurat „domnia haosului în locul ordinii prestabilite", a solicitat şi solicită şi astăzi permanente eforturi de gîndire pentru elaborarea unor formule cît mai inedite de atac, care, prin însuşi dualismul natural „acţiune-reacţiune" impune, a doua zi chiar, găsirea antidotului din partea apărării.

O primă soluţie de ordin local, dată în 1930 de către H. Chapman, a fost retragerea unui jucător de la mijlocul terenului pe lina de fund, creîndu-se postul de stoper. Jocul în cea mai importantă porţiune de teren — cea mediană — era asigurat pe lîngă cei doi mijlocaşi şi de un *inter rătăcitor* de mare clasă (Alec James), al cărui rol a fost de asemenea consemnat în istoria fotbalului.

Abia apăruse actul de naştere al noului sistem, denumit *W.M.-ul Arsenalului* sau *clasic* şi iată că dificultatea găsirii unui jucător de valoare similară cu a lui Alec James de către celelalte echipe ce au încercat să copieze mecanic formula, a provocat decesul acesteia. Şi mai semnificativ este faptul că însăşi echipa ce-l inventase a fost obligată să abandoneze sistemul, atunci cînd excepţionalul inter al „Tunarilor din Londra" (cum era denumit clubul Arsenal) a devenit simplu pensionar de vîrstă şi spectator în tribună.

A urmat o altă epocă de criză şi de fervoare a căutărilor, cu rezultate nu prea încurajatoare, pînă cînd, prin contribuţia multiplă a specialiştilor din diverse ţări, s-a ajuns să se forjeze noul sistem cu trei fundaşi sau W.M.-ul modern, care avînd ca punct de plecare formula lui Chapman, a teoretizat şi pus în practică stăpînirea mijlocului terenului nu cu ajutorul unui singur jucător, ci prin sincronizarea jocului celor doi interi cu al celor doi mijlocaşi, angrenaţi în mecanismul extrem de seducător al careului magic.

CUM S-A AJUNS LA „DIAGONALA BRAZILIANA"?

Dar procesul dialectic nu se putea opri aici. W.M.-ul modern îşi căuta, chiar în cadrul aşezării sale, noi formule, fie pentru a evita severitatea marcajului *om la om* iniţiat de W.M.-ul lui Chapman, fie pentru a preveni pericolul tipizării acţiunilor ce ar fi putut fi, din această cauză, uşor depistate de către adversar. Au fost astfel adoptate şi perfecţionate, timp de mai mulţi ani, variantele W.M.-ului modern, *centru* şi *inter retras*, ca şi aripa retrasă, impunînd acestor posturi, roluri, din ce în ce mai complexe, în care ponderea creştea în favoarea *constructorului jocului*, fără a se neglija nici procentajul cuvenit *realizatorului*. De aceea, jucătorii care au putut interpreta aceste roluri sînt în număr infim de mic. Abia putem cita pe Hidegkuti, Kopa şi Paiceadze — ca atacanţi centrii retraşi, Vincent — ca aripă retrasă.

O altă formulă este aceea a echipei Real Madrid al cărui excelent atacant, Di Stefano, reuşeşte nu numai să acopere tot terenul, dar să întărească, în clipele dificile apărarea pînă în poarta proprie, spre a trece — în momentul următor — la construirea şi chiar la finalizarea acţiunilor ofensive pînă în poarta adversă. Se reeditează, astfel, vechiul rol de *inter rătăcitor* (deşi Di Stefano este centru atacant) al lui Alec James, de la Arsenal.

În aceste variante se acţiona cu patru vîrfuri de atac, în loc de trei, ceea ce a reclamat noi formule de întărire a dispozitivului defensiv prin retragerea, deocamdată temporară, a unui alt jucător pe linia de fund.

Exagerarea acestei tendinţe a împins însă fotbalul spre *formulele defensive*, ce şi-au găsit imediat înfocaţi adepţi şi mari sprijinitori determinînd noul val al „catenaccio"-ului, al bunkerelor, lacătelor, betoanelor, zăvoarelor, măturătorului etc. etc. adoptate de numeroase echipe din Occident, fapt evidenţiat şi în campionatul mondial din 1962. Se părea că jocul atît de îndrăgit de mase a ajuns într-un impas, din care n-ar mai putea ieşi vreodată, elementele negative de antijoc punînd în primejdie marea popularitate de care ei se bucură şi deci larga lui răspîndire pe glob.

Întrucît, de multe ori însuşi răul conţine germenul binelui, am putut înregistra totuşi, chiar în deruta apărărilor aglomerate şi supraaglomerate, raza aducătoare de speranţă proiectată din tînărul Continent latin. Într-adevăr datorită însuşirilor naturale ale brazilienilor (albi, negri, mulatri şi metişi) despre care s-a spus „sînt născuţi parcă pentru a juca fotbal", dar mai ales prin proporţiile date de acest temperamental popor jocului cu balonul rotund, s-a ajuns ca pe ruinele W.M.-ului să se ridice acestui sport un nou şi durabil monument, prin elaborarea unui sistem, menit să aerisească şi să dinamizeze jocul, redîndu-i integral aureola prestigiului pierdut din pricina tacticilor defensive.

CARACTERISTICILE FORMULEI 1—4—2—4

Deşi practicau de mai mulţi ani *diagonala* (încă de la „mondialele" din 1950 şi 1954) totuşi brazilienii n-au putut face prozeliţi decît atunci cînd au reuşit să-şi subordoneze marile însuşiri ale tehnicii individuale jocului colectiv al echipei, ceea ce s-a întîmplat numai în optimile „Cupei Jules Rimet", disputată în 1958 pe stadioanele Suediei.

Privită la început drept o simplă variantă a W.M.-ului modern sau o schemă de probă, nedefinitivată încă a unui viitor sistem tactic, *diagonala braziliană*, antrenînd schimbări structurale nu atît ale aşezării, cît — mai ales — ale dinamicii jocului, constituie astăzi un sistem bine închegat, cuprinzînd multiplele caracteristici, identificate cu înseşi atributele fotbalului modern. Păstrarea celor patru vîrfuri de atac a înlăturat, în primul rînd, denumirea de inter. Jucătorii de pe aceste posturi au devenit *doi centri înaintaşi*, iar extremele — *aripi*.

Mijlocul terenului, care era asigurat în W de trei mijlocaşi în W.M.-ul Arsenalului de *interul rătăcitor* şi doi mijlocaşi iar în W.M.-ul modern de jocul *careului magic* a putut fi acoperit în *diagonala braziliană* prin cuplarea unui atacant retras şi a unui mijlocaş, singurul rămas după trecerea celuilalt în linia de fund.

Apărarea, prin cei patru componenţi ai ei, care au impus numele sistemului („*cu patru fundaşi*") şi-a restructurat şi ea vechea aşezare, căci doi dintre ei, numiţi *fundaşi centrali*, acţionează în cel mai perfect tandem (spre a se opune acţiunii coordonate a celor doi centri înaintaşi) iar ceilalţi doi *apărători de margine* au sarcini complexe, atît în defensivă, cît şi în atac. În timp ce *fundaşii centrali* sînt plasaţi cam pe aceeaşi linie, păstrînd între ei o distanţă de 10—12 metri, *fundaşii laterali* sînt ceva mai avansaţi.

Dar întregul secret al jocului adoptat de sud-americani constă într-o serie de sarcini tactice de o mare subtilitate, cărora virtuoşii componenţi ai echipelor „Cariocas" le fac faţă cu dezinvoltura unor încercaţi jongleri.

Repriză arădeană

„Ori de cîte ori intru în vestiarul U.T.A.-ei, aştept să-l văd pe Petschovski apărînd, printre aburi, pe uşa care separă vestiarul de micul bazin cu apă caldă, întotdeauna aglomerat după antrenamente şi jocuri".

Există, fără îndoială, în aceste cuvinte regretul suporterului arădean care nu mai departe decît acum opt ani îşi vedea echipa cucerind titlul de campioană.

De atunci U.T.A. a coborît treptat spre anonimat şi a revenit o singură dată în atenţia numeroşilor săi suporteri, acum 4—5 ani, cînd antrenorul Braun a lansat acel frumos şi eficace — pe atunci — 1—3—3—4, cu Petschovski în mijlocul terenului, pentru desfacerea evantaiului înaintării.

...Jucătorii arădeni se echipează. Peste cîteva minute va începe jocul de antrenament cu echipa de juniori. Moş Dulcean, magaziner de peste 13 ani la U.T.A., împarte ghetele.

În sfîrşit se aude bocănitul intremător al crampoanelor pe culoarele de asfalt care duc spre teren. Aerul geros pune în mişcare mica galerie arădeană. Începe jocul. Voi avea, îmi zic, prilejul să văd din nou un 8—0 pentru U.T.A. Sau poate chiar mai mult: terenul greu, plin cu zăpadă îngheţată, îi avantajează pe cei mari.

...Ce se întîmplă însă? S-au scurs vreo 15 minute şi juniorii domină. Steiner trece de Neamţu prin fente greu de ghicit. Axente şi Dobîndă domină mijlocul terenului, obligîndu-i pe Chivu şi pe Comisar să se replieze. În sfîrşit, Czako nu izbuteşte să treacă nici măcar o singură dată de fratele său mai mic, un fundaş rapid şi arţăgos ca Popa şi Greavu la un loc. În minutul 35, cînd îmi închipuiam că o să fie 3—0 pentru cei mari, Petschovski cel mic trece pe lîngă Sîrbu ca un biciclist pe trotuar şi Coman scoate mingea din plasă. 1—0 pentru juniori! Abia în ultimul minut de joc Farcaş egalează. La reluare juniorii scad tempoul (pînă la campionatul lor mai sînt două luni) şi Ţîrlea îşi aduce aminte că în tur a înscris 9 din cele 15 goluri ale echipei sale, urcînd scorul la 3—1. Spre sfîrşitul jocului juniorii revin, îşi refac reţeaua de pase tip U.T.A. şi egalează prin mijlocaşul Dobîndă, în stilul lui Petru Emil.

Arbitrul fluieră sfîrşitul jocului, iar reporterul notează că Aradul naşte noi şi noi fotbalişti.

În tribună, cîţiva spectatori gîndesc cu glas tare: „Ce păcat că am pierdut în tur jocul cu Dinamo, de la 2—0 la 2—3. Acum am fi avut 14 puncte, şi ne-ar fi dat mîna să băgăm vreo 4—5 băieţi în echipă, fără nici o grijă..."

Să fie oare această nesiguranţă a luptei pentru puncte motivul pentru care se aşteaptă atît de mult în anticamera consacrării?? Oricum, trebuie găsită o soluţie.

...Revin în vestiar. Mă gîndesc la perspectivele actualului lot al arădenilor. În poartă, Coman şi Ion Vasile se completează destul de bine. Pe dreapta, fundaşul Pecican a ajuns un apărător de bază. Lui Capaş, însă, anii i-au încetinit mişcările. Mai are doar cîteva jocuri pînă la realizarea cifrei de 300 de meciuri oficiale la U.T.A. Neamţu luptă şi el din greu cu viteza. În linia de mijloc Meţeas a atins o bună valoare, în urma unei pregătiri deosebit de severe, dar de cele mai multe ori este nevoit să joace al doilea stoper, şi atunci mijlocul nu e servit integral de Chivu şi Comisar. În sfîrşit, în atac, extremele şi-au cam pleoştit aripile (mai puţin Selimesi), ceea ce îngreuiază mult reuşitele combinaţii Ţîrlea-Tomeş, la care trebuie să participe, cu mai multă disciplină tactică, Floruţ.

★

U.T.A., are 12 puncte, dar returul poate dubla această cifră, asigurînd rămînerea în divizie. Suporterii arădenilor au multă încredere în „tandemul" Braun-Dumitrescu III. (Anul acesta C. Braun a fost sărbătorit la Arad pentru cei 35 de ani închinaţi muncii de antrenor, iar Dumitrescu III a împlinit 20 de ani la U.T.A.). Dar arădenii nu se mai pot mulţumi doar cu acest plan minimal. Pe ei îi interesează, în sfîrşit, un start lansat în campionatul viitor. Începutul campionatului nu mai trebuie să însemne începutul luptei pentru evitarea retrogradării.

★

Seara mă întîlnesc întîmplător cu Ţîrlea. Anul acesta împlineşte şi el 10 ani la U.T.A. Deşi nu are încă 26. Îmi vorbeşte simplu şi direct despre marea bucurie de a apăra ani în şir culorile aceleiaşi echipe. Sînt, într-adevăr, de admirat aceşti jucători care nu-şi schimbă tricoul. Ei reprezintă adevărata forţă a unei echipe.

IOAN CHIRILĂ

Un meci de antrenament reuşit

Mare afluenţă de public, joi după-amiază spre terenul Timpuri Noi din Calea Dudeşti; peste 5 000 de spectatori au luat cu asalt „tribunele", manifestîndu-şi, astfel, interesul pe care-l acordă pregătirilor efectuate de echipele noastre fruntaşe. Cu o singură casă, destinată vînzării biletelor, şi cu o singură poartă de intrare în incinta terenului, organizatorii n-au putut evita aglomeraţia, oferindu-ne ocazia să asistăm la scene regretabile.

Meciul care a opus echipele Steaua şi Flacăra roşie, a prilejuit o utilă verificare pentru ambele echipe, în pofida terenului noroios, şi cu dimensiuni aflate la limitele inferioare. A cîştigat, finalmente, formaţia militară cu scorul de 4—1, dar rezultatul contează mai puţin într-o întîlnire cu caracter de verificare a stadiului de pregătire. Mai important ni se pare faptul că formaţia învingătoare a desfăşurat un bun joc de ansamblu cu care a reuşit să-şi impună superioritatea pe aproape întreaga durată a partidei. S-a vădit preocuparea pentru un joc colectiv, constructiv, cu acţiuni purtate în viteză, în ciuda stării terenului, într-un ritm susţinut. Mişcarea în spaţiul de joc, rapida circulaţie a balonului au fost posibile pe acest teren dificil, deoarece fotbaliştii n-au ţinut balonul inutil la picior, s-au demarcat continuu, ajutîndu-se reciproc, atît în zona de pregătire a atacului cît şi în cea de realizare.

Mijlocaşul Jenei în acţiune. Fază din meciul Steaua — Flacăra roşie.

Foto: T. Roibu

Trecînd la aprecieri pe compartimente, ne vom opri mai puţin asupra apărării, întrucît aceasta nu a fost suficient solicitată. Am remarcat totuşi preocuparea ei pentru păstrarea distanţei faţă de compartimentul dinainte (în situaţiile cînd echipa se afla în atac), ca şi jucarea mingii dintr-o bucată pentru a o restitui cît mai repede compartimentului ofensiv. La mijlocul terenului, Jenei a desfăşurat o activitate laborioasă, conlucrînd bine cu partea dreaptă a atacului. El a fost şi autorul unui gol (al doilea), realizat la capătul unei scheme tactice reuşite. În această parte a terenului, de pregătire a atacurilor, au acţionat un număr mai mare de jucători. Atacul a realizat combinaţii frumoase, pe care le-a încheiat însă prea rar cu şuturi la poartă. Au fost perioade în care acţiunile ofensive au fost lipsite de variaţie, schimbările de direcţie făcîndu-se numai la intervenţia antrenorului. Punctele au fost marcate de Pavlovici (min. 9), Jenei (min. 65), S. Avram (min. 84 şi 88), respectiv Pasan (min. 62 din 11 m).

La o săptămînă după jocul amical cu Rapid, Flacăra roşie a servit o replică viguroasă şi echipei Steaua. Din aceste confruntări cu formaţii de categorie superioară, echipa antrenată de Ilie Savu a avut de cîştigat; în special compartimentul defensiv care de fiecare dată a fost supus la grea încercare.

A condus foarte bine arbitrul Ilie Drăghici.

G. NICOLAESCU

„Nimic în plus!"

...Meciul Progresul—Tehnometal era în plină desfăşurare şi „ostilităţile" decurgeau în favoarea echipei din categoria C: fără să se intimideze de faima celei de a doua clasate în categoria A, Tehnometal conducea cu 2—0 ca urmare a unui fotbal de calitate, bazat pe aplicarea destul de corectă a sistemului cu patru fundaşi. Dar tinerii sportivi de la Tehnometal mai arătaseră cu acest prilej un lucru deosebit: imediat ce primeau balonul îl şi trimiteau spre un coechipier. Rareori, mai ales în prima repriză, am văzut pe vreunul din ei conducînd excesiv mingea. Iar atunci cînd plăcerea de a dribla pe un adversar sau altul îi fura, imediat se făcea auzit glasul antrenorului Ion Mihăilescu: „Boroş! Cu o lovitură opreşti mingea, cu a doua o trimiţi. Nimic în plus!"

„Nimic în plus!" — *iată o lozincă care ar trebui să devină un adevărat îndreptar pentru mulţi dintre fotbaliştii noştri. Pentru aceia care, atunci cînd au mingea la picior, uită de coechipieri, uită de faptul că fotbalul este un joc colectiv şi că numai conlucrarea tuturor poate să ducă echipa la victorie. Insistăm asupra acestui lucru, pentru că în nenumărate meciuri (de verificare ca şi oficiale) fotbaliştii noştri ţin balonul neîngăduit de mult, caută să rezolve probleme de joc, să treacă de adversari direcţi, în special prin dribling, uitînd că o pasă trimisă unui coechipier rezolvă mult mai uşor situaţia ivită în joc.*

Să nu se creadă, prin aceste rînduri, că ne ridicăm împotriva driblingului. Despre acest lucru s-a mai scris şi nu mai este nevoie să revenim. În anumite momente, numai driblingul poate rezolva o situaţie, poate crea o fază de gol. Dar a ţine mingea la nesfîrşit duce la închistare în joc, reduce — la propriu şi la figurat — orizontul fotbalistului, şi... ceea ce este cel mai natural, la deposedarea lui de balon. Şi deci la o acţiune ratată.

Scriind aceasta, ne-a venit în minte o declaraţie făcută cu cîţiva ani în urmă de un jucător brazilian, care explicînd succesul echipei sale la campionatul mondial de fotbal din 1958, din Suedia, spunea că unul dintre „secrete" este şi acela că fotbaliştii din America de Sud, şi cu deosebire cei din Brazilia, au învăţat să joace fotbal fără... minge. Iar atunci cînd au balonul, cu o mişcare a piciorului îl primesc şi cu cea următoare îl trimit coechipierului.

...„Nimic în plus!" Cîtă dreptate are I. Mihăilescu cînd cere jucătorilor săi să joace aşa.

M. TUDORAN

Ştiri... Ştiri...

Un nou cuplaj mîine dimineaţă pe stadionul Giuleşti. În meci-vedetă se întîlnesc, de la ora 11, echipele de categoria A, *Rapid* şi *Steagul roşu Braşov*. În deschidere, de la ora 9,30, formaţia de juniori a clubului *Rapid* întîlneşte echipa de categorie orăşenească, *T.U.G.*

Echipa *Steaua* îşi continuă pregătirile, urmate de jocuri cu caracter de verificare, întîlnind mîine, de la ora 11, pe terenul Ghencea, formaţia de categoria C: *Unirea Răcari*. Antrenorul echipei Unirea Răcari este Costică Toma, fostul portar al C.C.A.

Dinamo Bucureşti evoluează mîine la Tîrgovişte unde va avea ca partener de joc pe *Metalul*.

În parcul sportiv Dinamo, pe terenul de fotbal nr. 2, cu începere de la ora 10,30 este programată întîlnirea amicală dintre echipele *Dinamo Victoria* (cat. C) şi *Electronica* (campionatul oraşului Bucureşti).

METALUL TIRGOVIŞTE — PETROLUL PLOIEŞTI 1—1 (1—0)

Joi s-a desfăşurat la Tîrgovişte meciul amical care a opus echipele Metalul din localitate şi Petrolul Ploieşti. A fost un joc dinamic, spectaculos, presărat însă şi cu unele durităţi şi atitudini nesportive (Dridea I şi M. Marcel). Scorul a fost deschis în min. 7 de Chiriţă. Oaspeţii au obţinut punctul egalizator prin Iordache, care a reuşit să înscrie cu 5 minute înainte de sfîrşit. *(M. Avanu — coresp.)*.

STEAGUL ROŞU — ŞTIINŢA CRAIOVA 3—1 (1—0)

BRAŞOV *(prin telefon)*. În cadrul unui joc de verificare cele două formaţii au oferit un spectacol plăcut cu multe faze de fotbal bun. Au marcat: Mesaroş, Selimesi, Necula pentru braşoveni şi Anton pentru oaspeţi.

C. GRUIA-coresp. reg.